

[Time: 3 Hours]

[Total Marks: 80]

Please check whether you have got the right question paper.

- N. B.** 1) All the questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

1. Solve **any two** questions of the following: 20
 - a) Suggest measures to solve the problems of child labours in India.
 - b) State the problems of women labours in India.
 - c) Explain the globalization and its impact on the Indian labour.
2. Solve **any two** questions of the following: 20
 - a) Explain the various functions of trade union.
 - b) Discuss on the problems of trade unions in India.
 - c) Give the information about international labour organization.
3. Solve **any two** questions of the following: 20
 - a) Analyse the settlement mechanism of industrial disputes.
 - b) Explain pre-requisites for successful collective bargaining.
 - c) What are the methods of workers participation in management?
4. Solve **any two** questions of the following: 20
 - a) Write down the various principles of labour welfare.
 - b) Explain role of the labour welfare officer.
 - c) Discuss about Indian labour legislations.

मराठी भाषांतर

वेळ : ३ तास

एकूण गुण: ८०

सूचना:- १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:

२०

अ) भारतातील बाल कामगारांच्या समस्या सोडविण्याकरिता उपाय सुचवा.

ब) भारतातील महिला कामगारांच्या समस्या सांगा.

क) जागतिकीकरण आणि त्याचा भारतीय कामगारांवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:

२०

अ) कामगार संघटनांची विविध कार्ये स्पष्ट करा.

ब) भारतातील कामगार संघटनांच्या समस्यांची चर्चा करा.

क) आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटनेसंबंधी माहिती द्या.

३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:

२०

अ) औद्योगिक विवादांच्या सोडवणूकीच्या यंत्रणेचे विश्लेषण करा.

ब) यशस्वी सामूहिक सौदेबाजीसाठी पूर्व-आवश्यकता स्पष्ट करा.

क) भारतीय कामगारांची परिस्थिती आणि जीवनशैली यावर चर्चा करा.

४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:

२०

अ) कामगार कल्याणाची विविध तत्वे लिहा.

ब) कामगार कल्याण अधिकाऱ्याची भूमिका स्पष्ट करा.

क) भारतीय कामगार कायद्याबाबत चर्चा करा.